

TEMPS ERA TEMPS

El mascaró de proa

Els treballs que s'han realitzat per a enderrocar les cases al peu de la Torre de Tubal del castell de la Suda, permeten descobrir una perspectiva singular i fins ara inèdita. L'altre dia, passejant pel lloc, Maria Mestre Pratdepàdua em va fer notar la nova imatge: "El castell de la Suda -deia- recorda un vaixell solcant el riu des de la muntanya; la punta del Diamant és l'extrem del vector que apunta cap al mar. És el seu mascaró de proa".

Josep Bayerri Raga,
periodista

Tortosa fou ciutat fortificada des dels orígens. S'han trobat muralles sarraïnes i medievals, però la major part de les fortificacions són d'època moderna, quan l'artilleria va revolucionar les accions militars. A finals del XVII, després dels setges de 1640-48, se van reforçar les defenses seguint les tècniques de l'enginyer militar francès Sebastien Le Pres de Vauban, que és tot un referent a nivell europeu. A totes les guerres l'ocupació de Tortosa esdevenia transcendental pels contendents. No debades el nom de Tortosa figura esculpit a l'Arc del Triomf de París com una de les grans victòries de l'exèrcit napoleònic el 1810. Fins a les darreries del segle XIX, Tortosa fou plaça forta de primer ordre, de les més importants del país, clau per al control de les comunicacions entre la frontera i el sud peninsular i l'accés a l'interior per la vall de l'Ebre. En això rau la seua importància i també la seua desgràcia, perquè ca-

da guerra la ciutat resultava destruïda i calia tornar-la a aixecar des de les runes. Totes les fortificacions (Orleans, Pla de Sitjar, Bonet, avançades de Sant Joan, Torre del Cèlio i Tenasses) estaven connectades per muralles i possiblement per passadissos soterranis desconeguts. Totes envoltant i protegint el nucli principal: el castell de la Suda. A la ciutat s'accidia per set portals, que es tancaaven a la nit un dels quals, al cap de pont de Ferreries amb un fortí a la riba dreta de l'Ebre. Amb l'enderroc de les muralles el 1882 i els exemples tot va canviar.

El 1957 l'administració militar se va despendre de les zones anomenades «el ram de Guerra» de Tortosa, Orleans, el Bonet i el Pla de Sitjar les va permutar amb l'Ajuntament per uns solars a Ferreries, on després se van construir habitatges; Tenasses les van vendre a uns particulars tot i que el 2014 les va adquirir l'Ajuntament; i el castell de la Suda va passar al Ministeri d'Educació i el 1970 al d'Informació i Turisme per a construir el Parador. L'Ajuntament va oferir alguns d'estos terrenys a orga-

nismes de l'Estat per a ubicar-hi equipaments; concretament el castell de la Suda per a situar el Parador de Turisme i el Turó de Sitjar per a construir la Residència Sanitària. El 1972 se van aprovar les dos obres que van començar el mateix any avançant en paral·lel. L'arquitecte del Parador Ignacio Garate, molt curós en la recuperació i reutilització dels elements medievals de l'antic Palau de la Senyoria, estava molt preocupat per la imatge de la ciutat de Tortosa des del castell i es va indignar en conèixer el projecte de l'Hospital amb un disseny molt agressiu contra l'entorn estètic de Tortosa, que havia estat declarada conjunt històric artístic d'interès nacional el 1976 i deu anys abans ja havia estat considerada ciutat d'interès turístic. Garate deia que l'edifici de l'hospital trencava amb l'skyline equilibrat del perfil urbà considerant el que durant molts anys va oferir Tortosa des del Turó de Sitjar amb les Casernes. Les Casernes, obra del segle XVIII estaven molt malmeses per la Guerra i fins i tot en part desmantellades per Regions Devastadas per a aprofitar

Molta gent ha quedat sorpresa de la nova imatge que oferix el Castell de la Suda. Ara cal urbanitzar l'entorn per a completar l'actuació

l'embigat de fusta, però tenien les façanes i l'estructura molt recuperable per a la seua rehabilitació; malauradament foren enderrocades per decisió de l'alcalde Fabra el maig de 1963 per a construir una Ciutat Jardí com a extensió de la zona de xalets de la carretera Simpàtica; en fracassar el projecte, el terreny, ja explanat, fou ofert al Ministeri de Treball per a l'Hospital. L'arquitecte Garate no volia que des del menjador del Parador es veiés la mole de l'Hospital i va optar per col·locar envidraments embotats als finestrals de la façana de llevant.

Amb el Parador, el castell va recuperar tota la seua esplendor ja promocionada des de feia anys quan l'Ajuntament tortosí va col·locar als vorals de la carretera N-340 uns cartells anunciant la proximitat dels castells de Tortosa. Sebastià Juan Arbó, des de la seua columna de *La Vanguardia*, va escriure un article on venia a dir que els tortosins presumien de castells quan eren munts de runes. Va respondre Gerard Vergés amb contundència endegant-se una polèmica substancial. Però esta és ja una altra història. ■